

Vogelwerkgroep Zutphen e.o.

www.vwg-zutphen.nl vwgzutphen@gmail.com

Beste leden van de vogelwerkgroep Zutphen,

Een volle nieuwsbrief. Leo doet verslag van de lezing op de ALV. Notulen van deze vergadering ontvangen jullie apart. En voor wie de Zeearendlezing gemist heeft is er een spannend verhaal van Michel. Verder een aankondiging van de roofvogelcursus en nog veel meer.

De volgende nieuwsbrief zal in juni verschijnen. Kopij is welkom. Stuur je bijdrage naar het secretariaat vòòr 29 mei. Ook foto's zijn welkom!

Torenavalken

Verslag van de lezing op de Algemene Ledenvergadering van 26 maart

Tekst en foto's Leo Goedkoop

'Het jaar van de Torenavalk', lezing door Marije Kuiper

Marije Kuiper, ecooloog, en in dienst van Vogelbescherming Nederland, was in 2025 coördinator van het project 'Jaar van de Torenavalk' in samenwerking met SOVON. Een boeiende lezing over een van onze kleinere roofvogels die we allemaal wel eens gezien hebben maar waar de kennis vaak niet verder gaat dan dat ze muizen vangen en bidden voor het eten.

Bij torenvalken ligt het voor de hand dat er verwantschap is met andere roofvogels. Niet alles is wat het lijkt want de torenvalk is verwant aan de papegaai-achtigen. Ongeveer 5 miljoen jaar geleden is er ergens door gewijzigde omstandigheden een andere afslag genomen waarbij papegaai-achtigen en torenvalken een eigen ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Opvallend is dat torenvalken, in principe monogaam, zelf geen nest bouwen maar graag voor kant en klaar gaan zoals boomholtes of verlaten kraaien- en eksternesten. Omdat het met holle bomen en kraaiachtigen achteruitgaat is dit waarschijnlijk medeoorzaak van de teruggang van de torenvalk.

Het plaatsen van nestkasten is daarom belangrijk om dit verlies te compenseren.

Het broedsucces wordt grotendeels beïnvloed door het voedselaanbod en dan met name veldmuizen. Door intensieve landbouw komen er steeds minder muizenuitbraken voor. Over muizen gesproken, er zijn tig soorten muizen zoals woelmuizen (veld-, rosse-, aardmuis), maar ook zg. 'ware' muizen zoals huis- en bosmuis. Belangrijkste verschil is dat de 'ware' muis een lange staart en grote oren heeft en een woelmuis een kort staartje en een bol lijfje.

De torenvalk lust ze allemaal behalve de spitsmuis, die schijnt minder lekker te zijn, de veldmuis is 'stapelvoedsel'. De beschikbaarheid van veldmuizen is van grote invloed op het broedsucces.

Eenmaal aan het broeden legt het vrouwtje 4 - 6 (bruine) eieren. Het broeden duurt 27 - 31 dagen. Het vrouwtje broedt voornamelijk omdat zij een zogenaamde broedplek heeft waardoor de eieren lekker warm blijven en het mannetje heeft die niet. Hij zorgt voor de prooien.

De jonge torenvalken zijn na 27 - 35 dagen vliegvlug maar omdat ze nog niet voor zichzelf kunnen zorgen worden ze nog 15 - 30 dagen bijgevoerd. Een kwetsbare periode want een havik lust ook wel een jonge torenvalk.

Dat torenvalken scherp kunnen zien bewijst een onderzoek waaruit blijkt dat torenvalken 2x sneller zien dan mensen. Het menselijk oog kan ca. 3 beelden per sec. verwerken en een torenvalk wel 70 – 80 per sec. Belangrijk voor het jachtsucces.

Door de vele waarnemingen en onderzoeken heeft men ontdekt dat torenvalken prooien verstoppert als voorraad voor slecht weer of voor de nacht als er niet gejaagd kan worden. Heel efficiënt en het kan wel 7% besparen op de jachtijd. Een torenvalk wordt max. 7 jaar oud.

Met dank aan Marije die er een leuke en leerzame avond van heeft gemaakt.



Cursussen

vogelcursus.zutphen@gmail.com

Roofvogelcursus najaar 2026

De cursuscommissie organiseert komend najaar weer een roofvogelcursus .

De roofvogelcursus omvat vijf lesavonden met aansluitend vijf excursies. Omdat de roofvogelcursus al eind juli begint vind je hieronder o.a. al de data van de cursus.

De Roofvogelcursus organiseren we voor de vogelaars die de smaak te pakken hebben gekregen en (meestal) al hebben deelgenomen aan de Basis cursus. Bij veel van jullie gaat het hart sneller kloppen van het zien van roofvogels, maar dat gebeurt niet zo vaak. Om nog maar te zwijgen over het herkennen om welke soort het gaat. In deze cursus focussen we op het spotten en leren herkennen van roofvogels en gaan we op bezoek bij plekken waar de kans op het spotten van de soorten het hoogst is.

De lesavonden zijn op **woensdag** en worden gehouden in Wijkcentrum De Uitwijk, De Brink, Zutphen. De excursies zijn op zaterdag.

Nr.	Datum	Onderwerp	Datum	Excursie
1	29 juli	Inleiding. Kiekendieven	1 aug.	Oost Groningen
2	26 aug.	Roofvogel trek. Wespendief en andere vroegtrekvoegels	29 aug.	Trektelpost Elterberg
3	16 sept.	Jachttechnieken. Arenden	19 sept	Biesbosch
4	14 okt.	Mens en roofvogel. Rode wouw en andere late trekvoegels	17 okt.	Trektelpost Elterberg
5	4 nov.	Wintergasten, herkenning nauwverwante soorten. Ruigpootbuizerd, smelleken, slechtvalk	7 nov.	Lauwersmeer
6	11 nov.	Afsluiting		

De kosten voor deelname worden geschat op € 210 per deelnemer. Dit is inclusief koffie, thee en hand-outs op de theorieavonden en de reiskosten voor alle excursies. Gezocht wordt nog naar mogelijkheden om de reiskosten te beperken, door locaties dichterbij huis te kiezen. Het definitieve bedrag wordt in juni bekend gemaakt. Het maximaal aantal deelnemers is 18. Als je op voorhand vaker dan één keer niet aanwezig kunt zijn, kan je beter een volgende keer deelnemen.

Meer informatie en aanmelden

Meer algemene informatie over de cursus vind je op de website van de VWG of bij Marjon van Drongelen, via vogelcursus.zutphen@gmail.com **na 1 mei 2026**. Opgave via de website van de VWG **na 1 mei 2026**.

VWG-café's

vwgcafe@hotmail.com

Marian, Wendela en Annemieke hebben de organisatie van het café overgenomen van Erna en Luc. De opzet is nu anders dan voorheen. De nieuwe opzet is dat we met z'n allen het programma gaan invullen.

We denken aan een presentatie van je lievelingsvogel, foto's die je graag wil laten zien, vertellen van een leuke anekdote of vogelbelevens en misschien heb je nog andere suggesties. We rekenen op jullie input. 😊

Met elkaar maken we er een gezellige informatieve avond van. Wij hebben er erg veel zin in! **Eerstvolgende café is op donderdag 23 april, locatie de Uitwijk, inloop 19.30 uur/ start programma 19.45 uur.** Let op: consumpties alleen **contant** af te rekenen!

De snip staat die avond in de spotlights.

Tot de 23^{ste}!

Marian van Dulleman, Wendela van Lynden en Annemieke Mook

We zijn te bereiken via mailadres:

vwgcafe@hotmail.com



Ommetjes

Ommetje 31 maart Gorsselse Hei

Om 8 uur hadden zich 10 mensen verzameld bij de ingang van de Gorsselse Heide. Prima weer voor een excursie: droog en weinig wind. Wel fris, maar de zon deed z'n best om door te breken.

Na een korte introductie van Paul over het gebied gingen we de hei op. Florence en Paul hadden de telescoop mee en dat kwam goed uit! We werden verwelkomd door het ge'lulululu' van de boomleeuwerik en die liet zich ook prachtig bekijken.

Ook de klapekster is nog aanwezig, hoog in een berk en af en toe even naar beneden duikend vanaf z'n uitkijkpost. En van alle kanten te bewonderen door kijker en scoop. We werden ondertussen afgeleid door zwarte spechten, groene spechten en grote bonte spechten. Roep, lach en roffel wisselden elkaar af (en naar huis fietsend hoorden Paul en ik ook nog de middelste bonte specht!). Weer terug bij het beginpunt hoorden we de karakteristieke tik van de appelvink, ook die werd door de scoop en kijker gezien.

Voor de volledigheid in willekeurige volgorde: roodborsttapuit, vink, koolmees, pimpelmees, glanskop, roodborst, boomkruiper, boomklever, goudhaan, houtduif, zwarte kraai, gaai, zanglijster, grote lijster, grauwe gans, wilde eend, meerkoet, buizerd, zwartkop, tjiftjaf, heggemus en winterkoning lieten zich ook horen en/of zien.

Vast en zeker een vergeten (heeft iemand de merel opgemerkt?), we vonden het soms ook opvallend stil (te koud nog?), maar het was een zeer geslaagd ommetje!!

Met dank aan Paul voor zijn kennis,
Greetje Panneman

Volgend Ommetje: Donderdag 30 april; Louis Hemink en Hester Dekker, Schapenmeer.
Meer informatie volgt nog per mail.

Gratis af te halen

Aangeboden door Wim van Gelder:

A field guide to the Birds of Borneo, Sumatra, Java and Bali (Oxford University Press);

A field guide to the Birds of Brasil (Oxford University Press);

A field guide to the Birds of East Africa (Collins).

Alle drie de gidsen verkeren in uitstekende staat.

Als iemand geïnteresseerd is kan die per e-mail met mij contact opnemen:

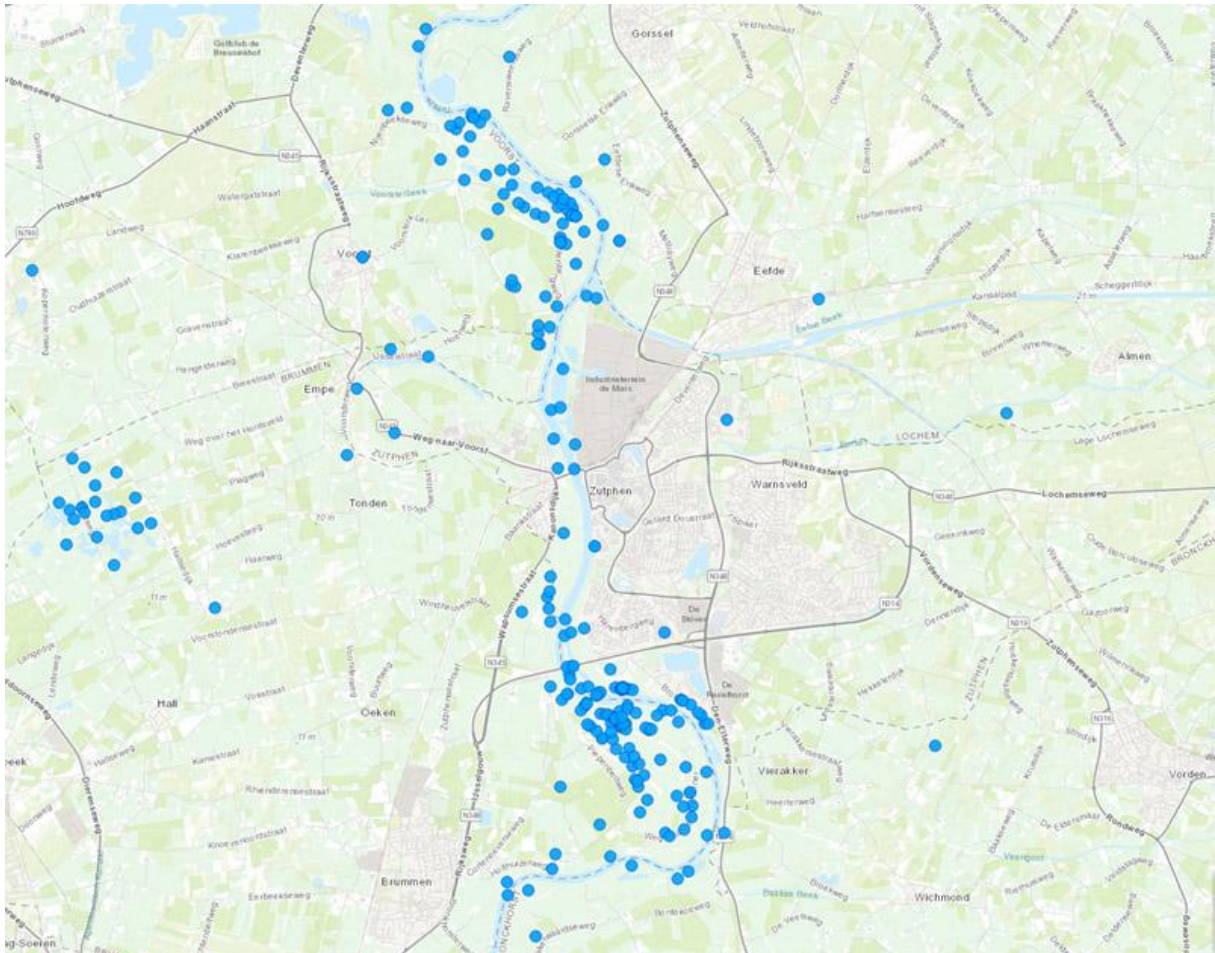
vangelderw@gmail.com.

Verhaal van Michel

In de ban van de Zeearend

Nooit eerder werden er in het werkgebied zoveel en zo vaak Zeearenden gezien als in 2026. Vorig jaar was tot nu toe het record met 315 waarnemingen in een heel jaar. Het is nu eind maart, het jaar is pas 88 dagen oud en nu al zijn er 295 waarnemingen van Zeearenden ingevoerd. Dat zijn ongeveer evenveel Zeearendwaarnemingen als in de periode 1900-2022

Overzicht van zeearendwaarnemingen in de eerste drie maanden van 2026 in de regio Zutphen:



Op de kaart is te zien dat de waarnemingen geconcentreerd zijn in de IJsseluitwaarden en Empese en Tondense Heide. Dat zijn de plekken waar ze momenteel rondhangen maar ook zijn dat de plaatsen waar vogelaars in het weekend een paar uurtjes rondlopen en waar vogelaars niet zijn worden ze dus ook niet waargenomen. Het kaartje geeft dus deels een vertekend beeld van het voorkomen.

Zondag 29 maart 12:40 uur: op de Hekkelerdijk hoorde ik in de verte een Raaf. Het waren er twee. Ze riepen paniekerig, gauw de hoek om over de IJzerhorst. Vliegen ze er nog of wat is er aan de hand? Er vloog daar van alles door de lucht maar de meeste vogels landde alweer snel. Behalve de stuk of zes Ooievaars. Die zag ik niet meer terug. Langs de oever van de plas een joekel van een beest en daaromheen een flinke groep vogels. Een Zearend was bezig met het plukken van een net geslagen volwassen Grauwe Gans. De veren vlogen al in het rond. Bij een Zearend denk je dat alle andere vogels wel zullen vertrekken maar in dit geval leek het tegendeel.

De Zearend werd vergezeld door de twee Raven. Ondertussen, vreemd genoeg, trokken de andere vogels daar zich nergens wat van aan. Het leek zelfs of ze heel nieuwsgierig waren wat er allemaal gebeurde daar langs de oever. Wat zat en bleef er er allemaal in de buurt van de Zearend: 2 paar Bergeenden, 2 paar Wilde Eenden, een handvol Kieviten, 16 Wintertalingen, 10 Nijlganzen en 2 Blauwe Reigers. Alleen wat Meerkoeten en Krakeenden bleven een beetje op afstand maar vlogen ook niet weg.

Terwijl de Zearend bleef plukken en eten, probeerde beide Raven ook wat mee te pikken. Het bleef in eerste instantie bij plukken vel en veren waarmee ze aan de haal gingen maar daar wordt je niet dik van. De arend sleurde een paar keer aan de gans om daarna weer verder te eten. Blauwe Reigers, Nijlganzen en Grauwe Ganzen liepen steeds heel

nieuwsgierig achter de Zeearend aan om te zien wat die allemaal uitvoerde. Een vreemd gezicht was het.

Na een half uur ging de Zeearend wat water drinken, liep weg bij zijn gans het water in. Geen spoor van paniek bij de watervogels. De Raven grepen hun kans en één van de twee greep een stuk botten met vlees en vloog er mee weg maar werd meteen achtervolgd door een Buizerd uit de bosrand die ook wel wat wilde! Het werd zo een heel spektakel. De Zeearend keek schuin omhoog. Er kwam er nog even een Rode Wouw kijken wat hier allemaal aan de hand was, maar die verdween weer snel uit beeld.

De Zeearend vrat daarna nog even verder. Nam nog een keer een drinkpauze; vrat weer verder maar toen kon die niet meer en zat vol, bleef een tijdje bij de dode gans staan en vloog op. Daar schrokken de meeste watervogels wel weer van. Bij het opschroeven vlogen Nijlganzen, Raven en Kieviten nog een paar rondjes achter de Zeearend aan.

13:35 uur: de vogel verdween over het bos in oostelijke richting met vlak achter zich aan de beide Raven.



Terwijl de Grauwe Gans wordt opgegeten door de Zeearend en Raven, grazen de Grauwe Ganzen en Nijlganzen gewoon verder. De Blauwe Reigers kijken nieuwsgierig toe.



Beide Raven blijven constant in de buurt, iedere kans aangrijpend om letterlijk een stukje mee te pikken.



De Zeearend neemt even een drinkpauze en de de ganzen komen allemaal meteen aanlopen om te zien wat die daar nou aan het doen is.



Na het drinken, terug naar zijn prooi, geen spoor van paniek bij de watervogels. Blijkbaar weten ze donders goed dat nu even niets te vrezen hebben.



Ook twee Wintertalingen komen aanvliegen en landen dichtbij. Het is allemaal nieuwsgierigheid.



Wanneer de Zearend na een uur weer vertrekt, krijgt die nog een uitgeleide van de Nijlganzen, Bergeenden en Kieviten. De Grauwe Ganzen blijven gewoon aan de grond.

Scholeksters

margriet.heuvelink@gmail.com

Herhaalde oproep melden scholeksters

We vragen u om ons te melden wanneer u ergens op een gebouw/woning in de stad, wijk of bedrijventerrein regelmatig scholeksters ziet landen. Of op een stukje gras (land) of in een park regelmatig foeragerende scholeksters ziet die met een worm een bepaalde richting op vliegen (naar partner, jongen op dak, of ergens jongen verderop op de grond). Of alarmerend (pietend!!) We zouden u hiervoor zeer erkentelijk zijn! U kunt de meldingen met informatie over de locatie en adresgegevens, doorgeven aan: Margriet Heuvelink, tel. 06 -5756 2222, of per mail: margriet.heuvelink@gmail.com.

Contact

Werkgroepen: via mailadres van de werkgroep of via het secretariaat.

Voor alle andere zaken: vwgzutphen@gmail.com